

Úvod - Startujeme....

Rozhodnutí, že se někam vyrazí, bývá někdy velice těžké, někdy trvá dlouho. Člověk se rozhoduje, zvažuje, hodnotí a přehodnocuje. Nebo se ráno v sobotu v 8 vzbudí bez jakékoli myšlenky na to, že „někde na severu je hezká zem“ a už v 9 jsou letenky koupené a je jasné, že je zaděláno na velice zajímavý týden. Tak to prostě chodí. I rychlá rozhodnutí můžou být správná a toto rozhodně bylo. Vidět postkomunistickou krajinu a paralelně zemi, kde roste ekonomika a životní úroveň po osvobození se od nadvlády Ruska raketovou rychlostí, vidět louky a háje plné bříz jako ze sovětských pohádek, které sledujeme o Vánocích, mít možnost promluvit rusky, ochutnat jinou kuchyni, vidět pověstné hrady a zámky, poznat nové lidi, Slované ze severu... Mělo to již na začátku vše, co se od pořádného tripu čeká.

Ještě před odletem se dějí věci! Na poslední chvíli přichází informace o tom, že se změnil čas odletu spoje, kterým se máme vracet zpět. Nikdo nic neřekne a najednou je nutno se rozhodnout, jestli vůbec letět nebo ne. Zůstat trčet kdo ví jak dlouho ve Švédsku nebo zůstat doma? Celá anabáze s leteckou společností Ryanair je popsána na jiném místě tohoto serveru. Dobrodružství musí být, i kdyby jsme měli spát dva dni někde na letišti, že? Takže se vyráží do světa, který je zatím znám jen z Lonely Planet a nějakého toho dokumentu v TV.

Cesta směr Balt může být autem nebo autobusem dlouhá a nepohodlná. Kodrcat se tam více než den nebo využít letecké spojení nízkonákladovky? Co tedy vybrat? Vše má své výhody i nevýhody. Nízkonákladovka vyhrála a cesta začíná kodrcáním po panelové příšeře z Brna směr Bratislava, odtud letadlem do Stockholmu a následně přelet malinko zpět vpravo do jiného časového pásma do Rigy, hlavního města Lotyšska.

1.den – přilet a večer v Rize

Večerní západ slunce, konvoj lodí, který táhne z Lotyšska někam k severským krajinám a pod námi rozsvícená metropole. Nevelké, ale útulné letiště a hlavně moderní letiště na okraji města, dostupné městskou hromadnou dopravou, to je první kontakt s Rigou. Autobus stojí přímo před letištěm na velkém parkovišti. Je narván turisty, kteří stejně jako my nevěřícně kroutí hlavou nad tím, že se nastupuje prostředními dveřmi a pak se lidé tlačí koupit si lístek dopředu k řidiči. Proč věci dělat jednoduše, když se můžou lidé s kufrý nebo jinou bagáží prodírat sem a tam?!

Praskající autobus se rozjíždí, ale ne na dlouho. Po několika minutách stojíme skoro půl hodiny na jednom místě, potíme se a koukáme na neskutečné davy lidí, kteří se valí ulicemi. Kdo byl někdy na VELIKÉM koncertu, sportovní akci apod. ,ten to zná. Auta stojí, troubí, lidé se hrnou, masa pulzuje. Říkám si, asi fotbalové utkání. Koukám pozorněji, jaký tým to tady mají, ale žádný nápis Traktor Riga či MTSKV Riga na sobě žádný fanda nemá. Vidím jen RUSKÉ vlajky a řvaní RAAAAASIIIIIIJAAAAA... Že by hokej a probíhající Mistrovství světa? To se mi nezdá... Proč řvou Geeeeerooooojiiii (hrdinové), svoooooooboooooadaaaaa (asi není potřeba překladu)....

A pak mi to dochází: Oni slaví konec 2. světové války!!!! V České republice je to je to den odpočinku u TV nebo den makání na zahrádce, případně stavění čehokoli kdekoli. Zde jsou masy lidí, kteří se vrací ze společných oslav a vypadají, že si 9. 5. 1945 rádi připomínají jako VELKÝ DEN světové historie. Ono to bude samozřejmě i tím, že v Rize žije skoro

polovina obyvatel ruské národnosti, ale ani to nesnižuje ten veliký šok, který zažíváme v přeplněném autobusu MHD.

Hostel, ve kterém máme být ubytováni, se nachází jen kousek od centra. Po skoro hodině jízdy stylem sardinek v plechovce vystupujeme kousek od centrálního vlakového nádraží, zkontrolujeme dle vytištěné mapky naše směřování a po ani ne pěti minutách stojíme v půl jedenácté před hostelem a zvoníme. Vstřícná starší paní nás přivítá šepem. Šokující věc to v hostelu, ale právě z důvodu klidu jsme si tento hostel vybrali. My si s ní pošeptáme nejdříve anglicky, pak i rusky a následně zalézáme do kooomnaty (pokoj) , plni očekávání toho, co vše nám Pobaltí ukáže v dalších dnech.

2.den – Riga - prohlídka města

Je to stejné jako každé, každičké ráno na cestách. Rozlepujete oči a doufáte. Doufáte, že tam bude svítit ta oranžová koule, nebudou mraky, nebude déšť. Od Himalájí po Jižní pól takto doufáme a věříme... Rozlepují a srdíčko poskočilo. Za oknem je nádherně. Člověk tady na severu nikdy neví... Počasí nás zve na prohlídku města nejluxusněji, jak jen to jde.

Hangáry, to je to magické místo, kam nás to táhne hned na začátku. Každého asi napadne spojení hangár a letiště. Ale v Rize to není tak jednoznačné. Tady je v hangárech ukrytý poklad - tržnice. A já jsem závislý na trzích a tržnicích. Neznám ve městech zajímavější místo. Směs toho, co lidé jí, co si kupují pro sebe nebo jako dary pro druhé, směs prodejců a jejich stylů, směs vůní, chutí... Trh, bazar nebo jak si to člověk nazve, pootevře dvířka k poznání místa, kde jste. Trh v hangárech, něco takového tady ještě nebylo.

Kolem hangárů jsou spousty stánků, kde prodejci nabízejí oblečení, obuv, zeleninu a hlavně květy. Nádherné květiny všech druhů a velikostí. Lotyšů mají jeden nádherný zvyk - dávat si kytky. Při návštěvě, na rande, na setkání známých, jen tak pro radost, pořád a pořád... Vše plné květin. Nechce se tomu věřit, že tady na severu je to o kyticích a kyticích, ale je to tak. Dá se říci, že Lotyšsko je pro mne druhou květinovou velmocí po Nizozemí.

Ale pojďme dovnitř. Každý hangár má svůj typ zboží. První je královstvím ryb všeho druhu a chutí. Od syrových přes sušené, solené až po uzené. Fascinující je pohled na prodavačky. Na chvíli jsem se lekl, že jsem se vrátil do totalitního Československa v roce 1980. Oblečky a unuděné pohledy k tomu evokují. Druhý mini šok nastane, když vidím, jak babička prodavačka hodí dva pytlíky ryb na elektronickou váhu a následně sáhne na dřevěné počítadlo ze základní školy a začne šoupat kuličkami.. Pak další balík ryb, další šoupnutí kuliček a na ŠČOTU (počítadle) vidí jasně výsledek... Nevěřím vlastními očima. Druhý hangár je chladný stejně jako první a je plný masa a masových výrobků. Další dva v sobě skrývají směs cukrovinek, pečiva, domácích těstovin, potravin ale hlavně to, po čem „jdeme“ - sýry a mléčné výrobky. Pro lidi ze střední Evropy je již skoro nemožné koupit máslo tak, že si ukáže na jeden z obrovských hranolů a řekne, kolik chce. Nebo si dá tři šufánky bílého domácího jogurtu z velkého kbelíku, případně je libo natočit mléko? Slintání provází tyto hangáry... obzvláště u sýrů, které jsou taky domácí a zároveň vynikající.

Po extázi chutí frčíme kolem řeky do centra. Čeká na nás Riga v celé své kráse a my jsme si pro ni vyčlenili jeden celý den a kousek z dalšího. Jestli to bude dost, nevíme. Na náměstí v staré části Rigy, kde se mísí hned několik architektonických stylů, obdivujeme dům Černohlavců. Nechce se ani věřit, že byl postavena v roce 2001 k 800. výročí založení města. Hned vedle ní, jak past na oko, je Muzeum okupace. Pro člověka z postkomunistické země je jasná věc, že se tato instance musí navštívit. Lotyšsko trpělo nadvládou jiných států prakticky celou svou historií. Poláci a jejich katolická okupace, Němci a nakonec Rusové, kteří okupovali tuto krajinu nejvíce v posledních staletích. Muzeum okupace ale popisuje jen část z historie – okupaci Sovětským svazem neboli Ruskem. Přehledně od roku 1940, až po pád komunistického impéria, od lágrů, přes deportace na Sibiř, až po den osvobození.

Další překvapení je velice milé. Nejsou tady žádní naháněči na atrakce, památky, show a podobné turisty navštěvované instance. Je neděle a tady je klid. Jelikož potřebujeme informace, musíme se po nich doslovně pít. Z toho, co získáme, víme, že staré město stojí za to projít takovým malým okruhem, který vás postupně zavede do řady zákoutí a přiblíží vám současnost i historii Rigy, včetně Lotyšska.

První na trase je kostel svatého Petra, ze kterého se slibuje nádherný výhled na centrum Rigy. No jo, ale je neděle a my jsme bez výhledu... zavřeno. Nevadí, zajdeme sem jiný den, říkáme si, ale nakonec se nám to už bohužel nepovede... Alespoň se sem máme proč ještě vrátit :) Za kostelem je malinký trh s jantarovými šperky. Jantar je zdejší zlatem a můžete jej koupit skoro v jakékoli podobě a velikosti. Vzácnější jsou kousky se zalitým malým živočichem (muška, brouček...) v této žluté, státisíce let staré, ztvrdlé pryskyřici. Čím větší živočich, tím větší terno a taky cena. Za trhovci je prapodivná železná socha. Na sobě stojí něco jako býk, na něm prase, na praseti asi kočka, na ní nahoře kohout. Koukám a nerozumím. Pochopím, až když si doma přečtu pohádku O Brémských muzikantech. I toto odpovídá tomu, že Riga byla dlouho německá.

Úzkými uličkami přecházíme směr druhé náměstíčko v staré části města. Uličky jsou plné obchodů a obchůdků, ale absolutně to nepůsobí komerčně. Žádná přeplácánost světovými značkami nebo mobilními operátory. Pohodově se dostáváme na Livu laukmus, náměstí stavěné v anglickém stylu. Je plné stolů, židlí, rozesmátých lidí, sedících v restauracích, lemujících prakticky polovinu náměstí. Sedí zde hlavně domácí s rodinami. Žádné – jen pro turisty, kteří jsou nacpáni penězi. Projdeme si to kolem, v jedné z restaurací se dokonce nabízí i české pivo Krušovice, ale to není to, co jsme přišli objevovat na Pobaltí. Sedáme si a milá obsluha nám doporučuje něco lotyšského a ne zas až tak drahého pod zub a taky domácí pivko. Máme pocit, že jídlo je výborné, dáваме si oba nakládanou rybu Herink, k tomu „žejdlík“ za rozumnou cenu, na poměry centra hlavního města jednoho ze států EU dokonce levně. Ale na poměry Lotyšska, jak se časem přesvědčíme, tak celkem draze a ne až tak výborně.

Toto náměstí patřilo před několika sto lety spolkům obchodníků a nejvyšší smetánce Rigy. Teď patří restauracím, je však rovněž konfrontací chudoby a těch, co mají peníze, ne však bohatství. V jedné části plné talíře na stolech a jen pár metrů vedle stařenka s milou tváří, schoulená a žebrající o nějaký ten latík. Pár kroků vedle tancuje, co jí síly stačí, druhá

babička a doufá, že za svůj výstup bude taky oceněna latíkem, který ji pomůže ve velice zlé situaci, jakou zažívají nyní lotyšský důchodci. Rozdíly mezi důchodci a pracujícími lidmi jsou stále větší. Platy a ceny rostly, ale důchody ne. Staří lidé jsou tady na tom velice zle. Zbytek obyvatel ale začíná taky finančně strádat, ekonomická krize doslova ničí, ještě z před dvou let, tahoun evropské ekonomiky.

Nedobře se cítil i jeden z obyvatelů (obchodníků) hlavního města již začátkem 20. století. Nechtěli ho vzít do německé GILDY (spolkové sdružení obchodní či řemeslné), a tak dal na vrcholek svého domu umístit dvě veliké kočky se zvednutým ocasem a zadnicí natočenou směrem k budově GILDY. To se obchodníkům nelíbilo a dlouho se soudili. Nakonec pod podmínkou otočení koček byl obchodník přijat do Gildy. Zajímavý rebel.

Pokračujeme dál po staré Rize a vidíme, že už je jen jedna kočka na střeše, ale správně natočená. Uličkami se po pár desítkách metrů dostaneme k okraji hradeb starého města. Mijíme robustní prašnou věž s Muzeem války a zastavujeme se u přeeeeédlouhé budovy, která se táhne celou jednou ulicí. Kdysi zde byly kasárny. Dnes zde najdete prodejny jantaru nebo taky vytoužené informační centrum, které je v provozu i v neděli. I když je už pozdější odpoledne, pro dnešek toho ještě nemáme dost. Hlavně když víme, že ještě pár dnů tady pobudeme, proto hltáme další informační zdroje s nesmírnou radostí a nadšením.

Jdeme uličkami a místy, kde se stavěly barikády (vládní budova – Ministerstvo vnitra) při odtržení Lotyšska od Ruska počátkem 90. let minulého století, až mezi barevné domečky. Objevujeme ten, který hledáme - nejstarší v Rize. Tři budovy se opírají o sebe, každá je jiné barvy a na jedné nápis 1646. Opravdu úctyhodný věk 362 let a pořád hezká stavba. Napadá mě, jestli za 400 let někdo řekne o nyní na rychlo stavěných domech, jež rostou ve východní Evropě jako houby po dešti, že jsou hezké. Ale to necháváme budoucnosti a těšíme se již na Řižský hrad. Po pár metrech jsme v malém parčíku. Před námi je budova, která... nás maximálně zklame. Nic jen z jedné strany upravená zeď a stojící stráž. Z druhé opadaná omítka, popraskané a nenamalované zdi. Snažíme se alespoň nakouknout dovnitř přes něco jako boční bránu, ale nedaří se nám skrz staré desky nic vidět. Opouštíme co nejrychleji severozápad starého města a rychle zapomínáme na hrad.

Čeká nás ještě návrat přes celé centrum zpět k hostelu, ale víme, že hlavní část toho, co bylo naplánováno, je už za námi. Prakticky se chceme ještě podívat do muzea fotografie, tam si někde odpočinout a ochutnat další pochutiny Lotyšska a ukončit náš okruh starou Rigou.

Vracíme se a hned po několika sto metrech stojíme na jednom z dalších náměstíček centra.

V historii bylo hlavním náměstím. Jsme na Doma Laukmus. Doma znamená dóm a je pojmenováno po největším katedrále Pobaltí – Dómu. Vedle katedrály na prostranství je asi putovní výstava fotografií, která srovnává historii v jednom dni(1987) za komunismu s nynějším (2007) jedním dnem života Lotyšů. Pro fanouška fotografie je to zážitek, pro domácí silně emoční záležitost. Je vidět, jak před starými černobílými fotografiemi stojí starší lidé a vzpomínají. Jestli na dobrou nebo špatnou minulost se nedá zjistit. Pohledy jsou jaksi zmrazené a emoce těžko vypočitatelné. Mladí se u fotek baví, přestože některým asi ani nerozumějí. U všech je ale i v tomto malém okamžiku cítit hrdost na to, že jsou Lotyši.

Chce to malou pauzičku, a tak usedáme do něčeho jako restaurace se samoobsluhou s názvem - Lido. Na pultech se nabízí hodně druhů krásně barevného jídla, interiér je vytvořen ze dřeva a člověk se tady cítí velice příjemně. Hlad nás ještě neláme, a tak zkusíme další z domácích piv Užavas a víme, že Lido nás v dalších dnech určitě ještě uvidí. Velice dobré ceny, vše čerstvé a milí lidé. A můžu předepsat, že Lido se na této cestě stane našim velkým kamarádem...

Proplétáme se uličkami a hledáme Muzeum fotografie. Po nějakém čase se nám to povede, ale bohužel stejně jako u kostela sv. Petra i zde je zavřeno. Nezbývá než dorazit náš okruh. Světla ubývá a půlka Rigy, ta ruská se určitě chystá na další VELIKÝ večer. Hraje se finále Mistrovství světa v hokeji a velmoci jako je Rusko a Kanada si to rozdají o titul. Nikde ale nevidíme poutače, zvoucí do hospod, nikde žádní fandové v ulicích zabalení do ruských vlajek. Jestli je to tím, že vědí, že jsou zde v Lotyšsku hosté, i když jich je v Rize tak velké množství nebo jsou jen unaveni po včerejší oslavě konce války, nevím. Ale je to zvláštní...

Hokej nehokej, pokračujeme do staré židovské a obchodní části Rigy, která dnešní okruh uzavře. Že se jedná o obchodní již nenaznačují výklady plné zboží a prodejci, kteří vám nabízejí své výrobky. To je už historie. Teď je tady ticho a neděje se nic. Až tak nic, že některé domy pustnou, a pokud se nebude investovat do jejich oprav, kdoví jak dopadnou. I tak je to ale jedinečná podívaná vidět vysoké obchodnické domy, ze kterých trčí něco jako dobové jeřáby. Zdi jsou poseté okýnky a okenicemi a je cítit atmosféru sto, dvě stě let dozadu. Motáme se uličkami a nacházíme jedinou dokonale spravenou budovu v této části centra – židovskou synagogu, kterou dokonce střeží i policisté. Jejich stanoviště, přístřešek, je ale více než komický – starý rozpadající se karavan. Mám strach i fotografovat, když je to tak chráněný objekt, ale nakonec to není žádný problém a policajty prakticky nezajímáme.

Končí dnešní okruh centrem a historií Rigy. Z rozpadající budovy vyskakuje několik koček a hladově na nás koukají. Hned za rohem jsou budovy zas krásně zrekonstruované a sídlí v nich bohaté firmy.

Potkali jsme dnes hodně krásných, zrekonstruovaných staveb a pak koukli za roh a tam našli škaredé budovy před spadnutím. Hodně usměvavých a hrdých Lotyšů a hned vedle staré babičky důchodkyně žebrající a tančící za drobné. Asi potkáme ještě hodně kontrastů. I proto jsme zde. Vidět zemi, kterou sužovala několik desetiletí okupace Sovětů, ale i krajinu, která se po pár letech po odtržení stala ekonomickým zázrakem Evropy - Lotyšsko.

3.den – Riga a skanzen

Mráčky na obloze vypadají, jako by je tam někdo dal. A to jen proto, aby ta azurová modř byla alespoň něčím narušena a dnešní fotografie vypadaly ještě lépe. Krásné ráno, Riga je prosluněná. My se dnes chystáme podívat se na ni z druhé strany řeky Daugavy. Pak plánujeme vrátit se zpět na její pravý břeh. Dalším cílem je Památník svobody, hned za hradbami staré

Rigy, kterou jsme prošmejdili včera. Nakonec sedneme do hromadné dopravy, převezeme se přes celou Rigu za její okraj a zhlédneme něco z historie života na lotyšských vesnicích, ve skanzenu u Juglazského jezera. Ač se to nezdá, program na celý den...

Dva zajímavé kontrasty máme hned pod okny hostelu. Obrovská stometrová díra a vedle zrekonstruovaná budova hlavního nádraží. To prvé byla kdysi pošta a teď je to veliký developerský propadák. Druhou budovu se ještě v době obrovské expanze Lotyšské ekonomiky podařilo zrekonstruovat. Procházíme kolem nich, jdeme se podívat na Rigu z jiné stany. Z druhé strany, z levého břehu největší lotyšské řeky Daugavy.

Provoz v ulicích je na rozdíl od včerejší neděle hodný velkého města. Mísí se zde moderní auta s vozidly, které by asi jinde v Evropě neprošly technickou kontrolou. Nákladní vozidla z padesátých let jsou zážitek. Tato spousta rachotu a kouře se při přecházení řeky řítí kolem nás a to hned několikrát. Při pohledu z břehu se nezdá, že by byla Daugava moc široká, ale při šlapání po mostu zjišťujeme, že je a to hodně, něco k půl kilometru. Z druhého břehu pozorujeme starou Rigu, hrad, trčící baziliku svatého Petra... Kolem řeky zahlédneme lidi na procházce, i běžící rekreační sportovce. Vítr od moře nás brzo žene zpět na pravý břeh, do chráněnějších prostor centra, k Památníku svobody.

Místo, které se objevuje nejčastěji na fotografiích z roku 1991, kdy zde spousta lidí slavila samostatnost Lotyšska. Milda, jak ji nazývají domácí, zde stojí ještě z dob prvního svobodného Lotyšska. Od roku 1935 nahradila sochu Petra Velikého a pro mne z neznámých důvodů ji nesrovnali se zemí ani nacisté ani komunisté. Ti druzí si radši postavili svého Lenina opodál. Toho ale Lotyši odstranili v roce 1991 po osamostatnění, a to velice rychle... Čestná stráž se zde mění každou hodinu a prý se dá vlézt i do památníku, vyšlapat nahoru a z nožky Mildy zkouknout na centrum města. Bohužel se toto dozvídáme až po návratu domů, a tak frčíme dál, přesněji na zastávku autobusu, který nás má odvézt kousek za Rigu k Juglazskému jezeru.

Autobus vyráží na severovýchod. Z centra se za 30 minut a za 2 Lаты dostaneme přes celé město až ke skanzenu. Jedeme pořád prakticky v jedné linii. Neodbočujeme ani vlevo ani vpravo. Nekonečně přímá, tak bych asi pojmenoval tuto cestu. Koukáme z okna a najednou se ocitám v Bratislavě nebo v některých částech Prahy, Brna v roce 1990. Staré paneláky,

rezavé balkony, málo místa mezi nimi, žádné nové fasády, žádné zateplování... Jak se mi zdála Riga moderní a celá rekonstruovaná, tak tady upravuji svůj názor. Vše chce jednoznačně svůj čas a investice. Dlouholetou výstavbu a žití komunistickým způsobem nejde vymazat mávnutím čarovného proutku. Lidi taky ne. Možná je to tady normální, ale něco stylem „Dovolíte prosím“ neuslyšíte. Rána do zad nebo postrčení je signál, že spolucestující se chce dostat právě tam, kde vy stojíte. Ale to už paneláky mizí, prolétáme předměstí a hned za hranicí města, v začínajícím lesíku vystupujeme – jsme kousek od skanzenu a jezera.

Ve skanzenech si nikdy nedokážu představit, co mne tam může čekat. Někde skanzenem nazvou klidně tři boudy, které málem nedokážou stát, jinde je to spousta domků, spousta historie, mnoho ukázek řemesel na velkém prostoru. Zde jsme věděli, že prostoru bude hodně, což nás předem potěšilo. I když by to nestálo za nic, procházka březovým lesem byla jedna z věcí, kterou jsme plánovali v Lotyšsku určitě absolvovat.

Lotyšsko se dělilo na čtyři kraje neboli v něm žili čtyři národnosti Lotyšů – Latgalové (jihovýchod), Vidzemové (severovýchod), Zemgalové (centrální Lotyšsko) a Kurové (západní část). Obdobně je rozčleněn i skanzen. Každý národ tady má svůj kousek historie. Hned po vstupu jsme v Zemgale. Starý kostel je krásný, domky opodál taky. Je vidět, že se o toto muzeum v přírodě jeho provozovatel dobře stará. Před domečky jsou upravené zahrádky a posekaná tráva. Malá okýnka na chaloupkách připomínají podtatranské chyšky na Slovensku. Pak zas chvíli po chodníku, lesem, kolem březek a jsme u Kurů. Stará babička nás provází chýší, ukazuje nám, co se na jakou práci používalo a co se dělalo třeba na svatbách. Jen tak si s námi povídá. Nic naučené.... Zlatá, vysmátá, ochotná, v kroji a absolutně nekýčová. Už ji chyběl jen dědek s fajkou a klasická chaloupka by byla kompletní.

Míjíme postupně usedlosti, mlýny, statky. Jdeme z doby do doby, z jedné strany Lotyšska na druhou. V tomto ohraničeném lesoprostoru jsme součástí neohraničené lotyšské historie. Pouť končíme částí, která má nejbližší k ruské architektuře - „u Vidzemáků“. Ano toto je to, co jsme viděli v sovětských pohádkách, na co jsem se nejvíc těšil. Kolem těchto domečků naplněných tisíci předmětů, strojů, nástrojů, se dostáváme až na okraj jezera Juglas. Poblíž rybářských příbytků se volně pasou koně. Převrácená dřevěná loďka jako kdyby čekala jen pár chvil na spravení loďařem. My už sedíme v trávě, užíváme si závěr této skoro pětihodinové návštěvy skanzenu. Na konec se zastavujeme v malém občerstvení na konci (nebo chcete-li i na začátku) okruhu a vyzkoušíme vynikající domácí lotyšské koláče. Byl to další den, co stál za to. Další den, kdy jsme se snažili poznat zemi, lidi, jejich zvyky a ochutnali i dobroty z lotyšské kuchyně.

4.den – Národní park Gaujja, hrad Turaida a Césis

Doprava je základ. Po dobrém ubytování, oblečení a jídle samozřejmě. Ale bez dopravy se žádný dobrodruh ve světě neobejde. My jsme na poslední tři dny usoudili, že je potřeba vidět více než jen Rigu a objednali jsme si auto z půjčovny. Plán byl následující: dnes nám auto dovezou k hostelu, pojedeme na východ, zítra na jih až do Litvy. No a pozítří se zavezeme v

klidu na letiště a frčíme směr Stockholm. Plán jasný, pěkný, ale až moc pěkný na to, že jsme v postsovětském státu...

Stojíme v 9.hodin před hostelem a čekáme na auto. Stojíme tady i v 9:10, i 9:20 a v 9:30 a už nás to přestává bavit. Vracíme se zpět nahoru a prosíme o pomoc majitele hostelu. Ochotně, jako vždy, když jsme něco potřebovali, volá do půjčovny. Rychlá ruština to je, pak ještě rychlejší, začínám i nerozumět. Nakonec je super-rychlá i hlasitá... Nevěříme vlastním uším. Prý se auto musí objednat 2 dny předem a ne jeden den. Takže přijede až zítra. Cítím se, jak Alenka v říši divů. Peníze z účtu jsou pryč, máme potvrzení z internetu, že objednávku i časy akceptují.

Co je nám to ale platné, když se, nazvěme ho Nikolaj, rozhodl, že dnes se mu nechce a posouvá dodávku auta o jeden den. On je tady pánem a my jen obyčejný klient. Dokonce prý jsme rizikový, že možná chceme auto ukrást a převézt do zahraničí!!!! Vidím rudě, rusky ze sebe stílím něco o tom, že asi se mají v Lotyšsku tak dobře, že nepotřebují vydělávat, že jsou z jiné planety... Co teď? Plány zhceny?

Vladimír, majitel hostelu, se nám snaží najít narychlo jinou půjčovnu. Ti, co můžou, hned, jsou předraženi. Ti, co nejsou předraženi, můžou nejdříve odpoledne. Ale to je půl dne pryč a to nechceme. Nakonec nevěříme vlastním očím. Zavolá svému kamarádovi taky skoro Vladimírovi, jmenuje se Vlad. Ten nastartuje auto a za 15 min je u hostelu. Nabídka je, že za cenu stejnou jako půjčovna, nám poskytne vlastní kvalitní auto. Nakonec tato zamotaná záležitost končí ještě nečekaněji, než se dalo čekat. Nabídneme Vladovi, jestli nepojede s námi na výlet i on. Bez okolků přijímá a máme auto i se šoférem... Ještě před hodinou jsme stáli na ulici a mysleli si, že se dnes nikam nepodíváme. Po hodině sedíme v Mercedesu a „soukromý“ šofér nás vyváží východní částí Rigy směr Sigulda. I toto je Lotyšsko, lidé si zde dokáží pomáhat...

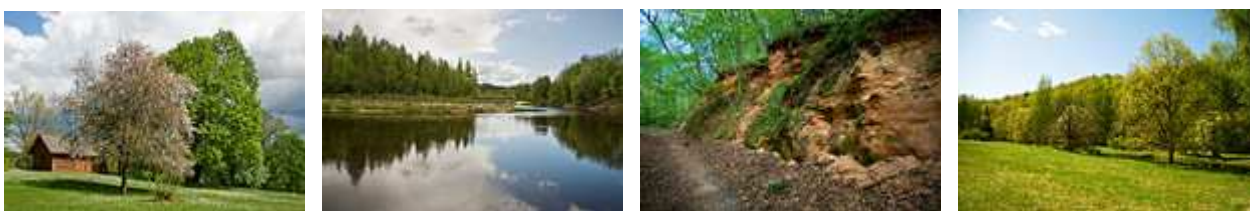
Lotyšsko nemá mnoho dálnic. Hlavní se táhne z Litvy do Rigy, a pak dál směr Estonsko. Tou právě jedeme. Stále lesem, celých skoro šedesát kilometrů, a hlavně pořád po rovině. Není se čemu divit. Nejvyšší vrch Lotyšska je Gaizinkalns a nachází se pouze 312 metrů nad mořem. Sem tam se dálnice mění na normální obousměrnou silnici, pak se třeba stane, že zmizí protisměrné pruhy a jsou někde paralelně 200 m daleko v lese. Následně se vrátí a my jedeme po standardní dálnici. Tak to zažíváme poprvé. Jo a neprší. Pokud někdo čeká, že alespoň čtvrtý den už konečně zmokneme, tak zatím to vypadá dobře, stejně tak jak v předchozích dnech.

Po hodině cesty jsme u prvního cíle... Hrad Turaida leží hned za městečkem Sigulda.

Tento cihlový krasavec je postupně rekonstruován, tak jako spousta památek v celém Lotyšsku z fondů EU i z vlastních prostředků. Historie hradu začíná v roce 1214, kdy byl postaven jako arcibiskupský hrad. Sloužil až do 18. století, pak celkem zvláště ukončil svoji životnost... Udeřil do něj blesk, který přesně trefil sklad se střelným prachem, takže hrad vyletěl do vzduchu. Nyní v již obnoveném hradu nalézáme několik expozic, které nás provádějí jeho historií. Vyšlapeme i do nejvyššího patra věže, kocháme se pohledem na okolní lesy a meandr řeky Gauja.

Nejen hradem je člověk živ, takže se vydáváme i na procházku po parku u hradu, kde nám společnost dělá spousta soch a starých rozkvétajících stromů. Postupně se chodníčkem spouštíme dolů z kopečku až se dostáváme k řece. Vodáci ji prý rádi splavují a vypadá, že by opravdu stála za hřích. Něco podobné řeknou i rybáři, kteří zde s oblibou loví lososy. Okolí řeky poskytuje klid a prý i spousta míst k postavení stanů. Říká se tomu lotyšské Švýcarsko. Nevím tedy přesně proč Švýcarsko, žádné štíty nevidíme, ale je tady krásně. A to je ještě jen začátek stejnojmenného národního parku. Po okruhu kolem hradu sedáme do auta a jedeme se do parku kouknout ještě víc. Pokračujeme ve směru toku řeky, k pískovcové jeskyni.

Když se u nás řekne jeskyně, každý si představí něco ve stylu známých jeskyní v Moravském krasu. Když Lotyš řekne jeskyně, je to díra o hloubce max. 30 m a šířce 20 m v pískovci. Ale musím říct, že to je díra hezká. V krásném prostředí lotyšského lesa a luk, na kterých jsou jezírka a v jezírkách kačeny, u jezírek zamilovaný pár... Jednoduše krásná idylka národního parku. No a jelikož se do pískovce stovky let vyrývají různé nápisy, tak jich zde vidíme vedle sebe stovky a stovky. Jak na zdech i tak i na stropu.

Vlad nás už ale táhne, že nám ukáže pořádný výšlap a vezme nás na túru. Stoupáme po dřevěných cestičkách a schůdkách lesem a je pravda, že celkem strmě. Naděluje nám pár metrů, nahoře je první a vysvětluje, že má kondičku, jelikož hraje amatérsky fotbal. Po vyskočení na převýšení možná 50 – 100 m mu jemně naznačíme že to, co právě vyšlapal a fučí, je cca 1/20 převýšení, které na túrách šlapeme třeba na Slovensku v Tarách. Jiná krajina, jiné výšky kopců. Poznámky o tom, že má kondičku, pak již neslyšíme až do odletu... Asi za hodinku dokončujeme okruh kolem nádherných přírodních jezírek a vracíme se zpět k autu. Nad hlavami se začínají poprvé objevovat tmavé mraky a cestou do nejlotyštějšího města Lotyšska, do města s nejstarším pivovarem v zemi, do Césisu, nám jarní bouřka pěkně propláchne auto.

V Césisu vstupujeme do komplexu starého a nového hradu. Starý je opravdu jen zřícenina, která je částečně rekonstruována a v jedné z částí se dá dokonce chodit do pater po

točitých schodech jedné z věžiček. Úplně fascinující je pro nás to, co držíme v ruce - starou svítilnu se svíčkou, jako z dob, kdy tento hrad ještě žil, když se tady proháněly koně, panstvo si žilo ve svých komnatách a obyčejní lidé jako my tady pobíhali po hradních chodbách s lucernami. Prošel jsem již „pár“ hradů a zámků, ale takovou malou milou maličkost jsem ještě k pochůzce nikde nedostal. Opravdu jednoduchý a skvělý nápad.

Naše pouť začíná na padacím mostu. Pak se v přízemní části porozhlédneme, vidíme mohutnost a velikou rozlohu hradu. Na mnoha místech zůstal již jen jeho korpus neboli obvodové zdi. Ale to už dnes podruhé začínáme šlapat po schůdkách, ve tmě, kterou přerušuje jen světélko naší svíčky, nahoru do věže. Několik pater, několik výhledů na celý komplex. V dále objevujeme amfiteátr, ve kterém se prý každoročně konají velké lidové slavnosti. Po několika mezipatrech jsme nahoře ve věži, která je v průměru určitě alespoň 20 m široká. Nad námi je krásně zrekonstruovaná střecha a výhled kolem. Na těchto místech vždy zapřemýšlím nad tím, jak toto stavební dílo vypadalo v reálném provozu, jak jej vůbec vytopili, jak to měli tady zařízeno. Ale třeba i to, jak a kam běhali z tohoto asi 8. patra na záchod. Dolů? No pěkná a tmavá štreka, řeknu vám. Přemýšlím a dumám... jak se tady žilo....

Tak, jako na spoustě hradů v Lotyšsku, i zde je vidět snaha o alespoň částečnou rekonstrukci zříceniny a to co do nejpůvodnějšího stavu. To absolutně potvrzuje novější část hradu, která je prakticky jako nová. Řekl bych, že je to spíš zámeček, jak jej známe z Evropy hodně na západ od Lotyšska. Uvnitř vytopené místnosti, světla, krásně vymalované zdi. Procházíme historií zdejšího kraje, vidíme vykopávky nástrojů, mečů, mincí... Jiná expozice představuje novější historii Lotyšska, historii kolem roku 1917, kdy se tato země osamostatnila ([více naleznete v článku o historii Lotyšska](#)). Z té doby pochází i první návrh lotyšské vlajky. Ve vitrině je tady její originál. Je podobna dnešní, jen má navíc v horním červeném pruhu vlevo ještě slunce, které pohané uznávali odjakživa.

Ve speciální expozici nacházíme pivní historii města. Jedno z nejznámějších piv v Lotyšsku - Cesú se odjakživa vařilo zde. Dobově seřazené viněty, krýgl vedle krýglu, soudky, předválečné láhve či staré fotografie jsou rozloženy v několika místnostech. Vaření piva zde bylo dlouho před komunismem a je tady až do dnes. Přemýšlíme i o návštěvě pivovaru, ale asi nezbude tolik času, přeci je jen celkem pozdní odpoledne a cesta zpět do Rigy není krátká.

A jak jinak než věží (dnes již potřetí) bychom ukončili prohlídku této historické expozice. Z vrchu je výhled na celý neveliký Césis. V dále vidíme bouřkové mraky, které nás naštěstí opouští, kostel rovinatou krajinu. Nad námi na stožáru ve větru vlaje lotyšská vlajka. Začínáme myslet na večer, kdy na nás čeká další kus poznávání Lotyšska – zdejší kuchyně. (informace o tom kde se v Lotyšsku stravovat a co mají dobrého naleznete zde)

5.den – Litva – Křížová hora, Lotyšsko - Rundale, Bauska a letoviště Jurmala

5.den - jih

Ještě plni včerejšího výletu na východ Lotyšska a vzpomínek na vynikající večeri naskakujeme do auta. Vlad je vysmátý, jako prakticky pořád, sluníčko zas pro změnu svítí a nás čeká cesta na jih krajiny. No jih to vlastně ani nebude, protože tam, kde končí jih, začíná sever a my pojedeme nejdříve

na sever Litvy na Horu křížů, symbol boje věřících Litvy proti komunismu. Pak profrčíme hranice zpět a prošmejdíme jih Lotyšska. A aby toho nebylo málo, tak na závěr stihneme ještě nečekaný hřeb programu kousek od Rigy. Náročný den nás čeká... ale nikomu to nevadí...

Lotyšskem vede prakticky jen jedna dlouhá a opravdová dálnice. No je pravda, že místy je rozbitá a díra navazuje na další mnohem větší, ale s tím nic nenaděláme. Tato dálnice spojuje pobaltské státy a táhne se z Litvy od jihu Lotyšska až na jeho východ a směřuje do Estonska. My se „řítíme“ klidnou jízdou na jih. Předpoklad je, že asi za dvě hodinky bychom měli překročit hranice a na chvíli nakouknout do Litvy, konkrétně na Horu křížů.

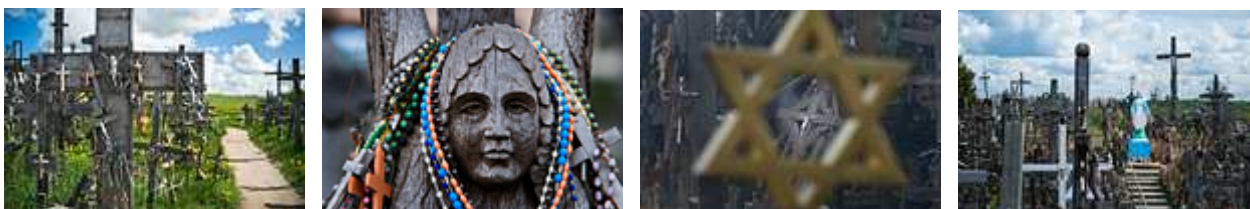
Četl jsem o ní něco v časopisech a viděl jednu reportáž ve veřejnoprávní televizi. Zajímavé místo, plné symboliky i pro mě, který není věřící. Litevská Mekka, jak se ji taky říká, přitahuje poutníky, kteří symbolicky přinesou na místo kříž a ten tam nechají. Někdo přinese kříž velký, třeba jako papež Jan Pavel, někdo střední velikosti, zapíchnutý v zemi a spousta lidí jen malé křížky, které pověsí na ty veliké. Odhaduje se, že jsou zde tisíce a tisíce křížů, dřevěných, kovových, levných i drahých, jednoduchých i složitě vyřezávaných. Hora vznikala ještě v 19. století, to zde bylo pohřbeno několik lidí z různých povstání a nacházelo se tady jen něco kolem sta křížů. Největší „rozmach“ ale nastal ve 20. století. Hora se stala symbolem odporu proti komunismu a lidé sem postupně nosili, zapíchovali a věšeli další a další kříže. To vydržel sovětský komunista jen nějakou dobu a v roce 1961 buldozery horu zničil. Pravděpodobně byl soudruh velice překvapen, když se zde již dalšího rána objevily nové kříže, kterých bylo den co den víc a víc. Až do roku 1985 se komunistická strana snažila zabránit dalšímu křížování, rušila přístupové cesty, ničili se kříže, horu střežila dokonce i KGB. Nepomohlo to...

Jedeme už nějaký čas. Všude jen rovina a rovina. Sem tam po možná 20 km jeden, dva domečky a pak zas dlouho nic, pak městečko a zas jen pole. Nepřekvapuje mne, že hraniční přechod přejíždíme úplně bez problémů nebo jakýchkoli dotazů, proč obyvatelé Česka a Slovenska jedou lotyšským autem do Litvy. Díky Schengenské dohodě ani tady prakticky nejsou hranice. Nedaleko za hranicí už má být naše hora. Dálnice se mění v klasickou silnici, kterou právě rozšiřují na víc pruhů a my se táhneme jak šneci. A hora? Vyhlížíme ji, ale žádný vrch není v dohlednu. Mapa jasně ukazuje, kde to má být, ale pořád žádný kopec, až najednou... Jsme 30 km za hranicí ve čtvrtém největším městě Litvy v Šiauliai. Asi by nás to jindy potěšilo, ale teď ne, opravdu sem jsme nejeli. Otáčíme se a frčíme zpět nějakých 10 km. Vidíme dokonce ceduli, která nás navádí na Horu křížů. Podobnou jsme asi všichni přehlédli při cestě po druhé straně silnice. A najednou je tady - ne není majestátní, není ani nádherná, není ani monumentální. Překvapeně na ni koukám, jak z auta, tak z parkoviště a nevěřím vlastním očím. Je to malá kupa hlíny někde v poli. Ptám se proč hora? Vždyť to není ani kopeček!!!

Prvotní zklamání a trošku nepříjemný pocit ze silného větru, který se proháněl touto rovinou, ale mizí, jak se pěšky přibližujeme blíž a blíž. Kříže se zvětšují, je jich pořád víc a víc. Jeden vedle druhého a stovky pověšené na každém. Procházíme mezi nimi stejně tak jako dalších pár návštěvníků. Nikdo nemluví hlasitě. Slyšíme jen vítr a cinkání, nebo spíš klepání dřeva o dřevo tisíce křížů. Je zde cítit úcta a pokora. Hora je malá vzhledem, ale je obrovská tím, co pro věřící znamená. Měním názor....zaslouží si být nazývána HOROU.

To už ale kupujeme dáreček v obchůdku u parkoviště dvou kamarádům, věřícím. Křížky z toho, pro křesťany důležitého místa, je doufáme potěší. Startujeme zpět do Lotyšska - nejbližší zastávka zámek Rundale, prý překrásný skvost historie Lotyšska. Jak bychom mohli být v Lotyšsku jeden den bez hradu? To by nešlo, nedaleko je známý hrad Bauska, další zastávka na jihu.

Opouštíme dálnici. No dálnice je výraz spíš neslučitelný s tím, po čem jedeme. Porovnání zdejší dálnice, kde je místy jedna díra plynule navazující na druhou, s dálnicí třeba v Německu je porovnání úplně zbytečné. Pravda je, že se zde za dálnici - nedálnici nic neplatí. I přesto doufám, že se díky dotacím z Evropské unie podaří infrastrukturu převést z modelu ruského na model evropský a klidně i s drobným poplatkem. To už jsme odbočili z dálnice a pokračujeme obyčejnou silnicí. Míjíme statek, pole, pole a zas pole, no a pak zas statek. Takto se to opakuje až k k parkovišti před zámkem Rundale. Nic nenasvědčuje tomu, že jsme u jednoho z nejkrásnějších zámků severu. Obyčejná malá vesnice někde v středozemí (zámek je 3 km od města Rundale).

Na parkovišti vidíme několik moc pěkně oblečených domorodců. Další vystupují z aut a jdou taky směrem na zámek. Při pohledu na naše turistické oblečení začínám mít pocit, že nikoho z nás nepustí ani k bráně zámku. Rozluštění záhady - všichni nesou v rukou kytice. Svátba! A ne malá. Opravdu veliké skupiny, drahá auta. Asi někdo ze zdejších úspěšných podnikatelů.

Malý parčík na začátku nás přenáší z pocitu, že jsme ve vesnici, do pocitu, že se něco zajímavého blíží. Po pár krocích se objevuje cosi, co mi nejde do hlavy! Že v Lotyšsku, v Zemgale u Rundale stojí palác není nic až tak zvláštního. Ale jak je možné, že tady stojí petrohradský Zimní palác??? Vlad přichází s vysvětlením a je celkem logické a prosté. On je to, dalo by se říci, bratříček Zimního paláce. Barokní zámek Rundale postavil v letech 1735 - 1740 architekt Francesco Bartolomeo Rastrelli pro oblíbence, přesněji řečeno milence ruské carevny Anny, pro Ernsta Johanna von Birona. Stejný Rastrelli jako ten, co stavěl Zimní palác. Záhada je vyřešena, procházíme nádvořím a míříme do nádherných zahrad. Začíná jaro a vše kolem rozkvétá. Je to tady impozantní a zahrady hrají barvami. Všude kolem se zalévá, sází a pobíhá zde i mnoho zahradníků. Je cítit, že něco jako premiéra zahrad se jen chystá, ale to my už budeme zas přes 1.000 km na západ. V létě to tady musí být pastva pro oči. Chodníčky, trávníky, altánky, tisíce květů, fontány, stromy...

Do zámku jen nakoukneme. Je to nemilé, ale čas nás tlačí a na tento kolos bychom potřebovali minimálně 3 hodiny a ty v zásobě nemáme. Je po poledni, skoro půl třetí. Interiér zámku je obdoba zahrad. Propracovaný do detailu, krásně rekonstruovaný, víme, že o hodně přicházíme...

A věříme, že nám to alespoň částečně vynahradí hrad známý z médií u nás – Bauska. Jeho rekonstrukci se věnují, no spíš věnovali léta čeští restaurátoři. Původní metodou se snaží dostat hrad do podoby v jaké byl, když byl obydlen. Dokonce i vápno dělají tak, jak za starých dob a to tak, že ho hasí a pak nechají pod zemí dlouhou dobu dozrávat, než je použito. Momentálně nepracují, došly peníze z EU, další nejsou a čeština z hradu vymizela. Všichni tady ale věří, že se co nejdříve vrátí a s rekonstrukcí se bude pokračovat. Práce těchto pánů zde byla vysoce hodnocena. Toto víme předem a taky nám to potvrzují lidé na hradu.

Bauska jako včerejší Turaida je stejná v tom, že jedna část je opravena a funguje jako muzeum a druhá je polozřícenina. Muzeum se asi jen začíná budovat. Sbírky nejsou nijak veliké, zaujme hlavně sekce dobového oblečení (16. - 17. století), kde žasneme nad precizností s jakou byly oděvy šity. Při představě, že každý šev, každá ozdoba, vše se dělalo a přidělávalo ručně jehlou, mne začínají hned bolet konečky prstů na rukách. Z historie Bausky se dovídáme, že hrad byl postaven v letech 1443 - 1456 jako pevnost livonského rytířského řádu. Byl několikrát zničen a opět postaven. Leží cca 65 km od Rigy a jeden kilometr od centra městečka se stejným názvem jako hrad – Bauska. (více informací zde).

Po návštěvě muzea ještě vyšlapeme do poslední věže na našem putování Lotyšskem. Nahore vlaje vlajka, tak jako skoro na každé památce v Lotyšsku. Chviloma mám pocit, že ji vítr odtrhne a odnese i s námi. Až za krásný meandr zvláště, skoro až africky se jmenujících řek Memele a Musa, které obtékají hrad. I když je zde rovina a nic než rovina, i tak je výhled na ni, na přírodu a na městečko moc hezký. V okolí dělají zahradníci úpravy terénu, ale to je asi jediné, na co momentálně hrad má finance. Je to velká škoda...

Finance ale nechyběly v čase ekonomického růstu. Stejně tak jak v dalších postkomunistických krajinách i zde vznikají na předměstí velkých měst malá městečka, ve kterých žijí ti bohatší z měst. Jedno takové, cestou směr Riga, navštívujeme. Architektura se ničím nevyvíká standardům moderní Evropy, vedle domků jsou umělá jezírka, vše voní novotou. Před domy stojí drahá auta. A hlavou mi prolétá myšlenka na to, kolik z těch domů bude brzo díky totální ekonomické krizi v Lotyšsku na prodej.

Zbývá nám návštěva posledního místa v Lotyšsku, na víc nezbývá čas. I když víme, že by bylo ještě co vidět. Na závěr si necháváme zajímavé rekreační středisko kousek od Rigy, kde se člověk dostane rychle i běžnou dopravou – vyhlášené letoviště s plážemi u moře, Jurmalu.

Kapitalisticky komunistické. Předně tak bych definoval tuto část Lotyšska. Příjezd po pár kilometrech šestiproudové dálnice. Koukám na to, jak na zjevení, protože se jede maximálně ve dvou pruzích. Za chvíli je vše vysvětleno. Pod rudou hvězdou se tady točili filmy všech možných žánru. Šest proudů v Americe standard. No a když chtěli soudruzi

ukázat třeba honičku u imperialistického nepřítele, nemohli to jít točit do USA, tak se to vyrábělo právě zde. Na tomto asi nejkratším úseku dálnice na světě. Říkalo se jí zde i „10 minut v Americe“. To ale není vše co komunisté v této části Lotyšska vylepšili.

Cca 25 km od centra Rigy je centrum Jurmaly. Není to velké město, ale spíš je to společný název pro víc malých městeček, které se táhnou 20 km po pobřeží Rižského zálivu Baltského moře. Existuje již od 19. století a bylo místem, kde musel mít každý vysoký funkcionář komunistické strany svoje letní sídlo. Čerstvý vzduch, moře, klid, to všechno sem ročně přilákalo až 300.000 lidí. To bylo kdysi. Teď je situace malinko jiná. Jurmala se mi zdá, že je městem duchů. Ano, je před sezonou, ale domácí říkají, že ani léto tady už není jak bývalo.

Architektura zdejších staveb je jedinečná. Jsou opravdu oku lahodící a není proto divu, že je to chráněné památkové území. Bohužel je každý třetí - čtvrtý dům v katastrofálním stavu. Nechápu to a hlavou mi létají myšlenky o tom, že toto se může stát jedině v postkomunistické krajině. Ano, taky z ní pocházím. Nechat zpusťošit tolik krásy...

Právě u těchto zchátralých domů nám Vlad vysvětluje, proč to vypadá tak, jak to vypadá. Když chce někdo dům předělat, není to možné, musí být zrekonstruován nebo celý postaven PŘESNĚ jako původní. Památková ochrana. Taková rekonstrukce je neskutečně nákladná a někteří majitelé si to nemůžou dovolit, takže jejich dům se postupně rozpadá. Ano, vím co vás napadá – „tak proč to neprodá“? Protože jsou to nejlukrativnější pozemky v Lotyšsku a oni vyčkávají a vyčkávají a cena stoupá a stoupá. Tedy stoupala, pak přišla krize, takže se teď už vůbec neoplatí prodávat. Bude se jen čekat a čekat, až se domy rozpadnou... Ano, to jsou ty nepochopitelné věci pro západní svět.

Dalo by se říct - zlý sen. Bývalí komunisté zde dostali domy za to, že byli věrní straně, užívali si je každé léto a teď je nechají chátrat, protože z toho chtějí vymlátit co nejvíc peněz. Toto je druhá, ta nepříjemnější, stránka jinak krásné země.

Parkujeme kousek od pláže. Čím víc se moři přibližujeme, tím víc sílí vítr. Jeho intenzita dosahuje takových rozměrů, že máme občas problém udržet se na nohou. V ten moment mě napadá – ráj surfařů, ale žádného nevidím. Ono asi Baltské moře nebude nejteplejší, že? Po 10 minutách opouštíme pláž a jsme zpět v městečku. Po hlavní třídě se vyhýbáme spoustě dlažebních kostek a dělníkům, jež dokončují úpravy před víkendem, který dokáže uživit zdejší lidi na celý další rok.

Hudební festival. Svátek největší, kdy se do Jurmaly dostaví nejoblíbenější lotyšští zpěváci a zpěvačky, pak k tomu asi čtvrt Lotyšska a všichni Rižané. Tito všechno sní, vypijí, ubytují se, nakupují dárky, poslouchají muziku a pak opět na rok zmizí. Domácí mají vyděláno, návštěvníci jsou absolutně spokojeni a zpěváci se zpěvačkami ví, jak je národ miluje. Dokonalá harmonie.

Odcházíme z centra a musím říct, že tady nejsou jen rozpadající se domy. Ty, co jsou opraveny, jsou pastvou pro oko a pastvou pro objektiv. Opravdu je tady jedinečná architektura i atmosféra. Proleteme se ulicemi plnými prázdných kavárniček a předražených restaurací. Čeká nás už jen návrat zpět do Rigy a poslední parádní večeře v Lidu (více o

zdejší výborné kuchyni a vnikající, ale levné restauraci Lido naleznete ZDE). Nebo to ještě nebylo vše v Lotyšsku?

Riga – město, které budete mít rádi

Pokaždé když se člověk chystá do světa, tak má nějaká očekávání. Ta v tomto případě zůstala zabrzdněna někde ve třinácté komnatě mozku. Opravdu žádná očekávání nebyla. Existovala jen zvědavost, jak může vypadat město historicky důležité a v minulém století Sovětským svazem a komunisty architektonicky i lidsky ničené. Město, kde nastal v posledních letech obrovský ekonomický růst, město, které je hlavním v zemi s největším dopadem ekonomické krize roku 2009.

Když se vejde do ulic staré i nové Rigy, pocítíte něco zvláštního. Na to, že jste v metropoli, zde není ten příšerný shon a stres, jak ho známe z ulic Prahy a Bratislavy. Lidé jsou klidnější a usmívají se na svět. Už i taková maličkost stačí někdy k tomu, abyste se cítili dobře. Riga je městem mladých, což v praxi znamená, že nejsou poznamenáni tak těžce dobou před dvaceti lety a v ulicích potkáváte hodně rozesmátých tváří.

U Daugavy, největší řeky Lotyšska, můžete začít pouť po staré Rize. Ta se tak trochu vymyká starým centrům velkoměst. Není komerční. Jen na jednom dvou místech vám podá někdo letáček, ale ve vši slušnosti. Jinak žádné nabídky na placené komerční hrůzy, žádné nevkusné občůdky se vším, co doma nechcete, žádné předražené restaurace a žádní taxikáři, co čekají na svůj lup. Procházení se několik století starými a upravenými uličkami je příjemné, dýchá na vás historie budov, kostelů a náměstíček. Je cítit i to, že Lotyši jsou hrdí na svoji samostatnost, kterou v historii mnohokrát ztratili a pak zas těžce vybojovali zpět. Jediným zklamáním je hrad, kde sídlí prezident. Ten opravdu nenabídne návštěvníkovi zhora nic a dokonce se v méně viděných místech i pěkně rozpadá nebo jsme nenašli tu správnou díru, která vás vpustí dovnitř...

Po procházce starým centrem, výšlapu na věž kostela svatého Petra s vyhlídkou a dalším kulturním vyžitím, si můžete sednout do některé z restaurací na náměstíčkách nebo zajít do jednoho z mnoha parků a tam v klidu odpočívat. I tím to Riga získává další plusové body. V centru není problém najít během deseti minut posezení v zeleném parku. A to je příjemné.

Určitě si řeknete, že na to, že je to hlavní město, je Riga malá, protože centrum není nijak veliké. No ale to je jen chyba odhadu. Normální chůzí jej projdete za půl dne. Nejdříve stojí za to dát se jedním z mostů na druhou stranu řeky Daugavy a podívat se na celou Rigu z druhé strany řeky. Není to zážitek na celý život, ale procházka po levém břehu je taky příjemná a můžete na ní nabrat síly, které budete potřebovat na nákupech v hangárech.

Být v Rize a nezajít do hangárů by byl hřích! A věřte, že je to opravdu tak. Pokud chcete nakoupit nebo jen vidět domácí produkty ke snědku, krásné kytky, ale třeba i čínské pantofle, nesmíte zapomenout navštívit řížské tržiště. Naleznete ho za centrálním vlakovým nádražím ve čtyřech obřích hangárech a v jejich okolí. Doporučuji vyzkoušet Lotyšské tvrdé domácí sýry. Už jen pro ně se tam vyplatí zajít...

A pokud se vrátím ještě k tématu „Riga je malá“, tak není. Opravdu se to zdá, ale pokud se vydáte mimo centrum, třeba do některé z okrajových částí, uvidíte rozlehlé město, plné panelových domů, budovaných za Sovětské éry, neopravených a chátrajících. Vidět můžete také novostavby v evropském stylu, splňující trendy dnešní doby. Optimální místem pro prohlídku zbytku města a nahlédnutí do historie Lotyšska je skanzen. Po asi půlhodinové projížďce západní částí Rigy městskou hromadnou dopravou jste u Juglaského jezera, kde se nachází přírodní skanzen. V krásném prostředí uprostřed lesíka se před vámi rozvine celá historie života Lotyšů. Od dřevěných kostelů přes stáje, domky až po rybářské chatrče nebo typické studny. Vše přehledně rozděleno podle oblastí Lotyšska. V domkách dokonce staré bááábušky vysvětlí, co se k čemu používalo. Po několika hodinové procházce zdejší historií si můžete odpočinout u jezírka, kde se volně pasou koně a popřemýšlet, kam zajdete večer, protože večerní Riga je stejně příjemná jako ta denní.

Stojí za to se ještě jednou projít nasvíceným centrem, zajít k řece Daugavě, mrknout na nádherně modře zářící železniční most a třeba si i udělat poslední procházku až k televizní věži a odtud sledovat pro středoevropana dlooooooouhý západ slunce.

Riga má svou duši. Je to město, které je jiné. Stojí za to ho vidět a zažít.

<http://lotyssko.kukucka.cz>